

Kultuuriministeeriumi teadus- ja arendustegevuse programmi „Eesti kultuuri teadus- ja arendusprogramm 2023-2026“ taotluste hindamise juhend

1. Reguleerimisala

- 1.1. Käesoleva hindamisjuhendiga kehtestatakse määruse „Kultuuriministeeriumi teadus- ja arendustegevuse programmist „Eesti kultuuri teadus- ja arendusprogramm 2023-2026“ toetuse taotlemise ja kasutamise tingimused ja kord“ (edaspidi *programmi*) alusel esitatavate taotluste hindamise kriteeriumid ning hindamise ja paremusjärjestuse moodustamise põhimõtted.
- 1.2. Käesolevas juhendis reguleerimata küsimustes on Sihtasutusel Eesti Teadusagentuur (edaspidi *teadusagentuur*) õigus langetada kaalutletud otsuseid, kaasates vajadusel eksperte.

2. Taotluse tehniline kontroll

- 2.1. Taotluse tehnilise kontrolli viib läbi teadusagentuur.
- 2.2. Tehnilise kontrolli käigus hinnatakse taotluse, taotleja, partnerite ja täitjate vastavust nõuetele.
- 2.3. Tehnilise kontrolli käigus ei hinnata taotlust sisuliselt.
- 2.4. Kui taotluses esinevad vormilised ebatäpsused, mida on võimalik ilma taotlust sisuliselt muutmata kõrvaldada, määrab teadusagentuur taotlejale selleks kuni viie tööpäeva pikkuse tähtaja.
- 2.5. Teadusagentuur lükkab taotluse seda läbi vaatamata tagasi, kui:
 - 2.5.1. taotlus, taotleja või partnerid ei vasta nõuetele ja mittevastavust ei ole võimalik punktis 2.4 nimetatud korras kõrvaldada;
 - 2.5.2. taotleja ei kõrvaldanud mittevastavust teadusagentuuri määratud tähtjaks või
 - 2.5.3. taotleja tegi taotluses muudatusi, mis ei olnud suunatud teadusagentuuri nimetatud vormilise ebatäpsuse kõrvaldamisele.

3. Taotluste hindamine

- 3.1. Toetuse taotluste hindamine toimub Eesti Teadusinfosüsteemis (edaspidi *ETIS*).
- 3.2. Kõiki taotlusi hinnatakse samade hindamiskriteeriumide alusel ning tuginedes samadele menetlusreeglitele, tagades kõikide taotluste võrdse kohtlemise.
- 3.3. Taotluste hinnangute koostamisel ja lõpliku paremusjärjestuse moodustamisel arvestatakse kogu asjakohast teavet ja võrreldakse taotlusi pingerea kontekstis.
- 3.4. Taotluste hindamise protseduur on järgmine:
 - 3.4.1. Menetlus hindamiskomisjonis
 - 3.4.1.1. Hindamiskomisjoni moodustab Teadusagentuur koostöös Kultuuriministeeriumiga.
 - 3.4.1.2. Hindamiskomisjoni koosseisu kuuluvad programmi nõukoja liikmed ning teised valdkondlikud eksperdid.
 - 3.4.1.3. Hindamiskomisjon hindab kriteeriume 1 „Teaduslik põhjendatus“, 2 „Projekti teostatavus“ ja 3 „Projekti prioriteetsus ja panus valdkonna arengusse“.
 - 3.4.1.4. Iga taotlust hindab vähemalt kaks hindamiskomisjoni kuuluvat eksperti, kellest üks on vastutav ekspert. Hindamiskomisjonil on õigus küsida taotlusele lisaretsensioon hindamiskomisjoni väliselt eksperdilt, kui hindamiskomisjonis puudub taotluse hindamiseks vajalik ekspert. Vastutav ekspert koostab hinnangutele tuginedes igale taotlusele esialgse koondhinnangu.
 - 3.4.1.5. Hindamiskomisjon kinnitab hindamiskomisjoni koosolekul igale taotlusele esialgse lõpphinnangu, mis edastatakse taotlejale.

3.4.2. Taotlejal ja asutusel on õigus esitada kirjalikult ühisarvamus ja vastuväited hindamiskomisjoni hinnangute kohta teadusagentuuri määratud tähtjaks (ärakuulamine).

3.4.3. Ära kuulamise käigus ei hinnata üle ekspertide teaduslikku hinnangut. Kui ärakuulamisel tuvastatakse menetlusreeglite rikkumine või faktiviga, mis mõjutab taotluse võimalust rahuldatud saada, siis suunatakse taotlus vajadusel uuesti hindamiskomisjoni.

3.4.4. Ära kuulamise tulemuste põhjal kinnitab hindamiskomisjon igale taotlusele lõpphinnangu.

4. Hindamiskriteeriumid ja hindamiskaala

4.1. Hindamiskriteeriumid

Taotluste hindamisel tuleb lähtuda järgmistest hindamiskriteeriumidest ning hindeid tuleb põhjendada. Põhjenduses tuleb juhinduda alakriteeriumidest. Igas hindamiskriteeriumis antud hinnangus võib ära märkida ka teised tähelepanekud.

Hindamiskriteerium	Alakriteeriumid	Hindeskaala
1. Teaduslik põhjendus (30%)	<p>1. kriteeriumis hinnatakse projekti teaduslikku põhjendatust, projektiidee originaalsust ja olulisust, eesmärkide selgust ning uurimismeetodite valikut juhindudes järgmistest küsimustest:</p> <p>1.1 Kui hästi ja selgelt on taotlus teaduslikult põhjendatud?</p> <p>1.2 Kui täpselt on selles määratletud uurimisküsimused ja/või (v.a. põhjendatud erandjuhtudel) hüpoteesid ning projekti eesmärgid?</p> <p>1.3 Kui sobivad ja asjakohased on kavandatud uurimismeetodid?</p> <p>1.4 Kui hästi on teadvustatud võimalikke teaduslikke või metodoloogilisi probleeme?</p> <p>1.5 Mil määral on projektiidee uurimisvaldkonna kontekstis originaalne ja uut teadmist loov?</p>	1 kuni 5
2. Projekti teostatavus (30%)	<p>2. kriteeriumis hinnatakse uurimisprojekti teostatavust, selle tööplaani ja eelarve põhjendatust, riskianalüüsi ja riskide maandamise meetmeid, ressursse ning projekti täitjate teaduslikku pädevust ning tulemuste kommunikeerimise plaani juhindudes järgmistest küsimustest:</p> <p>2.1. Kui konkreetselt ja asjakohaselt on selgitatud uurimisprojekti teostatavust ning põhjendatud vajaminevaid ressursse?</p> <p>2.2. Kui asjakohane on uurimisküsimustele vastamiseks valitud erialane lähenemine (ühe eriala keskne, erialadevaheline või ülene, mitme eriala koostöö jmt)?</p> <p>2.3. Kui hästi on teadvustatud projekti elluviimisega seonduvaid riske ja kirjeldatud riskide maandamise meetmeid ja varuplaani?</p> <p>2.4. Kui sobiv on kavandatud projekti edukaks elluviimiseks täitjate teaduslik pädevus?</p> <p>2.5. Kui asjakohane, kui hästi on põhjendatud partneri(te) ja/või koostööasutuste valik ning kui sobiv on koostöö plaan?</p>	1 kuni 5

	<p>2.6. Kui asjakohane ja kuivõrd hästi põhjendatud on projekti tegevuskava ja eelarve?</p> <p>2.7. Kui hästi on läbi mõeldud projekti tulemuste siseriiklik ja rahvusvaheline tutvustamine ja levitamine?</p>	
<p>3. Projekti prioriteetsus ja panus valdkonna, kultuuri ja ühiskonna arengusse (40%)</p>	<p>3. kriteeriumis hinnatakse programmi ja toetuse andmise eesmärkidest ning taotlusvooru prioriteetidest lähtuvalt projekti prioriteetsust, projekti eeldatavat teaduslikku ja teadusvälist olulisust asjakohastes valdkondades ning potentsiaalset mõju valdkonnale ja valdkondlikule teadus- ja arendustegevusele Eestis.</p> <p>3.1 Mil määral täidab projekt programmi ja toetuse andmise eesmärgid ja alaeesmärgid?</p> <p>3.2 Kas ja kui otseselt panustab projekt vooru prioriteetse(te) teema(de) uurimisse?</p> <p>3.3 Mil määral panustab projekt eesti kultuuri alasesse teadus- ja arendustegevusse?</p> <p>3.4 Kas tegemist on vähe- või alauuritud või pakilise uurimisteenusega?</p> <p>3.5 Mil määral panustab projekt Eesti teadusesse, kultuuri ja ühiskonda laiemalt?</p> <p>3.6 Mil määral panustab projekt asutustevahelise koostöö arendamisse (kui asjakohane) aj järeikasvu tagamiseks?</p>	<p>1 kuni 5</p>

4.2. Hindamisskaalad ja hinnete punktisumma kujunemine

4.2.1. Kriteeriumide hindamisel kasutatakse üheksaastmelist eristavat hindamisskaalat:

- Suurepärase (5);
- Väga hea-suurepärase (4,5);
- Väga hea (4);
- Hea-väga hea (3,5);
- Hea (3);
- Rahuldav-hea (2,5);
- Rahuldav (2);
- Mitterahuldav-rahuldav (1,5);
- Mitterahuldav (1).

4.2.2. Hindeid antakse astmega 0,5.

4.3. Hinnete tõlgendus:

- Mitterahuldav (1) – taotluses on hindamiskriteeriumide mitmeid aspekte käsitletud ebapiisavalt ja/või selles on arvukalt nõrkusi.
- Rahuldav (2) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik aspekte käsitletud väga üldiselt ning selles esineb märkimisväärseid nõrkusi. Taotluse parandamiseks oleks vaja olulisi muudatusi ja täpsustusi.

- Hea (3) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik olulisi aspekte käsitletud hästi, ent esineb mitmeid puudusi. Mitmed olulised aspektid vajanuks põhjalikumat ja selgemat käsitlemist. Korralik, ent mitmete küsitavustega uurimisprojekt.
- Väga hea (4) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik olulisi aspekte käsitletud väga hästi ning võib esineda vaid üksikuid puudusi või küsitavusi. Soovitatavad oleksid vähesed muudatused. Taotlus on rahvusvahelises võrdluses konkurentsivõimeline.
- Suurepärase (5) – taotlus on silmapaistvalt hästi koostatud ning vastab hindamiskriteeriumide kõikidele alakriteeriumidele parimal võimalikul moel. Taotlus on rahvusvahelises võrdluses konkurentsivõimeline. Erakordselt tugev taotlus kõigis selle aspektides. Suurepärase hinne on erakordne ning vajab sellisena eraldi põhjendamist.

5. Paremusranglostmise moodustamise alused

- 5.1. Hindamiskomisjon kinnitab punktide kogusumma alusel taotluste paremusranglostmised.
- 5.2. Paremusranglostmised moodustatakse iga toetuse mahu kohta eraldi.
- 5.3. Punktide kogusumma saamiseks summeeritakse hindamiskriteeriumi koefitsiendiga korrutatud hindamiskriteeriumide hinded. 1. ja 2. hindamiskriteeriumi hinne korrutatakse koefitsiendiga 0,3 ning 3. hindamiskriteeriumi hinne koefitsiendiga 0,4. Taotlustele, mis saavad alakriteeriumis 3.2 retsensentidelt hinnangu „jah“, antakse üks lisapunkt. Punktide kogusumma võib koos lisapunktiga olla kuni 6 punkti, punktid ümardatakse ühe komakohani.
- 5.4. Paremusranglostmisse seatakse taotlused, mille 1., 2. ja 3. hindamiskriteeriumi hinne on enne koefitsiendiga korrutamist vähemalt 3.
- 5.5. Taotluseid, mis jäävad 1., 2. või 3. hindamiskriteeriumis enne koefitsiendiga korrutamist alla 3 punkti, lõplikku paremusranglostmisse ei seata ja need jäetakse rahuldamata.
- 5.6. Võrdse punktide kogusummaga taotlused seatakse paremusranglostmisse, kasutades järgmisi kriteeriume:
 - 5.6.1. taotlused seatakse paremusranglostmisse vastavalt hindamiskriteeriumide hinnetele, lähtudes järgmisest hindamiskriteeriumide järjekorrast: 3, 1, 2;
 - 5.6.2. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast 5.6.1. kirjeldatud tegevust, seatakse paremusranglostmisse eelistades taotlusi, mis täidavad teadmussuure eesmärgi;
 - 5.6.3. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 5.6.2. kirjeldatud tegevust, seatakse paremusranglostmisse eelistades taotlusi, mille valdkonnaga seotud taotlusi on paremusranglostmises eespool olevate taotluste hulgas vähem;
 - 5.6.4. taotlused, mis jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 5.6.3 kirjeldatud tegevust, seatakse paremusranglostmisse, eelistades taotlusi, milles taotluses nimetatud vastutav täitja on paremusranglostmises eespool olevate taotluste vastutavate täitjate seas vähem esindatud soo esindaja;
 - 5.6.5. kui taotlused jäävad võrdsele positsioonile pärast punktis 5.6.4. kirjeldatud tegevust, seatakse need paremusranglostmisse loomise teel teadusagentuuri kehtestatud korras.

6. Taotluste rahuldamine

- 6.1. Programmi nõukoda teeb teadusagentuuri juhatusel ettepaneku:
 - 6.1.1. rahuldada taotlus ja eraldada toetus;
 - 6.1.2. rahuldada taotlus kõrvaltingimuste täitmisel;
 - 6.1.3. mitte rahuldada taotlust.
- 6.2. Ettepanekud tehakse iga antava toetuse fikseeritud mahu pingerea lõikes eraldi.

- 6.3. Programmi nõukoda teeb taotluste rahuldamise ettepaneku, arvestades taotlusvooruks eraldatud rahalisi vahendeid. Iga toetuse mahu lõikes rahastatakse vähemalt üks lõplikku paremusjärjestusse seatud taotlus.
- 6.4. Taotluse rahuldamise otsuse võib teha haldusmenetluse seaduse § 53 tähenduses kõrvaltingimusega, kui on tõenäoline, et lõpliku otsuse tegemiseks vajalik eeldus saabub või täidetakse hiljemalt kõrvaltingimuses märgitud tähtaja jooksul ja kõrvaltingimuse seadmine on mõistlik. Kõrvaltingimuse nõuetekohasel saabumisel või täitmisel lisatakse sellekohane teave taotluse rahuldamise otsuse juurde.
- 6.5. Rahastamisetpaneku tegemisel lähtub programmi nõukoda taotluse asukohast paremusjärjestuses, ühtegi taotlust vahele jätmata.
- 6.6. Programmi nõukoda võtab otsused vastu konsensuslikult. Kui konsensust ei saavutata, võetakse otsus vastu hääletamisel osalenute lihthäälteenamusega. Programmi nõukoja koosolekul vastu võetud otsused protokollitakse.

7. Teaduseetika hindamine

- 7.1. Teaduseetika hindamisele saadetakse ainult rahastamisetpaneku saanud taotlused.
- 7.2. Teaduseetika kriteeriumi hindamine lähtub taotluses esitatud teaduseetika kontrollküsimustiku vastustest. Kui taotleja on märkinud kõigile teaduseetika küsimustele vastuseks „ei“ ning hindamise käigus ei teki teaduseetika osas muid küsimusi, saab taotlus automaatselt indeksiks „sobiv“.
- 7.3. Kui taotleja on märkinud taotluses mõnele teaduseetika küsimustele vastuseks „jah“ või on teaduseetika kohta tekkinud hindamise käigus küsimusi, suunatakse taotlus hindamiseks teadusagentuuri määratud teaduseetika eksperdile.
- 7.4. Ekspert võib oma hinnangus anda soovitusi teaduseetikaga seotud tegevuste paremaks korraldamiseks. Ekspert võib teha teadusagentuurile ettepaneku tingimuse seadmiseks, et teaduseetilisi riske paremini maandada.
- 7.5. Tingimuste seadmisel on toetuse saaja kohustatud tingimused teadusagentuuri seatud tähtjaks täitma.
- 7.6. Ekspert lähtub hindamisel järgmistest hindamiskriteeriumidest, põhjendades antud hindeid. Põhjenduses tuleb juhinduda alakriteeriumidest. Hinnangus võib ära märkida ka teised tähelepanekud.

Hindamiskriteerium	Alakriteeriumid	Hindeskaala
Teaduseetika, sh uurimisprojekti elluviimisega kaasnevad võimalikud eetilised riskid <i>Seda kriteeriumi hindab ainult teaduseetika komisjon</i>	1. Kas taotluses on piisavalt, täpselt ja asjakohaselt hinnatud võimalikke teaduseetilisi riske, mis teadustöö käigus avalduda võivad? 2. Kas taotluses on piisavalt, täpselt ja asjakohaselt kirjeldatud meetmeid ja tegevusi, millega eetilisi riske maandatakse? 3. Kas taotluses on piisavalt, täpselt ja asjakohaselt käsitletud teadustööle kohalduvaid eetilisi ja õiguslikke nõudeid (nt andmekaitse või eetikakomitee kooskõlastusega seotud nõuded) ning nende täitmist projekti jooksul?	Sobiv (1), sobiv tingimusega (2)

7.7. Mitteeristavate hinnete tõlgendus :

- Sobiv – hinnang sobiv antakse taotlusele, milles on hindamiskriteeriumite kohaselt piisavalt, täpselt ja asjakohaselt teaduseetikaga seotud küsimusi käsitletud. Projekti tegevuste paremaks korraldamiseks võib anda soovitusi või teha ettepanekuid.
- Sobiv tingimusega – esineb olulisi puudusi seoses teaduseetikaga. Tagamaks projekti kooskõla teaduseetika nõuetega, seatakse projektile tingimused, mida vastutav täitja ja asutus on kohustatud täitma.